उच्च शिक्षण घेणाऱ्या मुलींना मोफत शिक्षण योजना

प्रश्नोत्तरे

१	**राज्य शासनाने उच्च शिक्षण घेणाऱ्या मुलींच्या पदवी, पदविका व पदव्युत्तर पदवी चे शिक्षण मोफत केले हे खरे आहे काय ?**
⇨	**होय, हे खरे आहे.** शैक्षणिक वर्ष सन २०२४-२५ व त्यापूर्वी ज्या विद्यार्थीनीनी प्रवेश घेतलेला आहे व सध्या विविध शैक्षणिक सत्रात शिकत आहेत अशा महाराष्ट्रातील अधिवास धारक व वादग्रस्त महाराष्ट्र - कर्नाटक सीमा क्षेत्रातील ज्या विद्यार्थीनी विहित अटी व शर्तींची पूर्तता करतील अशा सर्व पात्र मुलींना या योजनेचा लाभ शैक्षणिक वर्ष सन २०२४-२५ पासून पुढे लागू राहील. पालकांचे रु. ८.०० लक्ष किंवा त्यापेक्षा कमी वार्षिक उत्पन्न असलेल्या मुलींच्या पदवी, पदविका व पदव्युत्तर पदवी चे शिक्षण मोफत केले आहे.
२	**या योजनेसाठी अर्ज कोठे करावा ?**
⇨	सदर योजनेसाठी महाडीबीटी पोर्टलद्वारे (**https://mahadbt.maharashtra.gov.in**) या संकेतस्थळावरुन विहित मुदतीत ऑनलाईन पध्दतीने अर्ज करण्यात यावा.
३	**मुलींना मोफत शिक्षण योजना या योजनेत कोणत्या शुल्काचा समावेश आहे ?**
⇨	प्रवेश घेतलेल्या अभ्यासक्रमांचे वार्षिक शैक्षणिक शुल्क व परीक्षा शुल्क (Tuition Fee व Exam Fee) या शुल्काचा समावेश आहे. व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी शुल्क नियामक प्राधिकरण व बिगरव्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी सक्षम प्राधिकरणाने निश्चित केलेले १०० टक्के मर्यादेपर्यंतचे शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती स्वरुपात देण्यात येईल. सदरचे शुल्क हे शासन मान्यता प्राप्त व्यावसायिक अभ्यासक्रमांकरीता संबंधित विद्यापीठ, तंत्रशिक्षण मंडळ, उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ इत्यादी कडून आकारण्यात येणारे परीक्षा शुल्क व शासन मान्यता प्राप्त बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमाचे १०० टक्के मर्यादेपर्यंत परीक्षा शुल्क शिष्यवृत्ती स्वरुपात पात्र विद्यार्थ्यांना मंजूर करण्यात येईल.
४	**अर्ज भरावयाची अंतिम मुदत कोणती ?**
⇨	या बाबत वेळोवेळी स्वतंत्रपणे महाविद्यालयांना निर्देश देण्यात येतात. तसेच अर्ज भरण्याबाबतचे वेळापत्रक महाडीबीटी पोर्टलवर प्रसिध्द करण्यात येते. **(https://mahadbt.maharashtra.gov.in)**
५	**या योजनेच्या लाभासाठी अर्जासोबत कोणकोणती कागदपत्रे आवश्यक आहेत ?**
⇨	१. अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतल्याचा पुरावा. २. अधिवास प्रमाणपत्र - सक्षम प्राधिकरणाने दिलेले

	३. उत्पन्न प्रमाणपत्र - कुटूंबातील दोन्ही पालकांचे मागील वर्षाचे एकत्रित उत्पन्न प्रमाणपत्र. सदर प्रमाणपत्र हे किमान संबंधित तहसिलदार अथवा सक्षम प्राधिकारी यांचे असावे. ४. लहान कुटुंबाचे स्वयंघोषित प्रमाणपत्र. ५. अभ्यासक्रमात खंड असल्यास खंड प्रमाणपत्र ६. नवीन अर्ज करतांना १० वी / १२ वी ची गुणपत्रिका आवश्यक तसेच नूतनीकरणे करीता मागील वर्षाची गुणपत्रिका आवश्यक आहे.
६	**ही कागदपत्रे कोठे उपलब्ध होतील ?**
⇨	अधिवास प्रमाणपत्र व उत्पन्न प्रमाणपत्र आपले सरकार पोर्टलद्वारे संबंधित प्राधिकरणाकडे अर्ज केल्यास उपलब्ध होतील. (**https://aaplesarkar.mahaonline.gov.in**)
७	**ही योजना शैक्षणिक वर्ष सन २०२४-२५ पासून लागू केली असल्याने या आधी प्रवेश घेतलेल्या व अभ्यासक्रम पूर्ण न झालेल्या पदवी अभ्यासक्रमातील मुलींना ही योजना लागू आहे का ?**
⇨	शैक्षणिक वर्ष सन २०२४-२५ व त्यापूर्वी ज्या विद्यार्थीनी प्रवेश घेतलेला आहे व सध्या विविध शैक्षणिक सत्रात शिकत आहेत अशा महाराष्ट्रातील अधिवास धारक व वादग्रस्त महाराष्ट्र – कर्नाटक सीमा क्षेत्रातील ज्या विद्यार्थीनी विहित अटी व शर्तींची पूर्तता करतील अशा सर्व पात्र मुलींना या योजनेचा लाभ **शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ पासून पुढे लागू राहील.**
८	**माध्यमिक शालांत परीक्षा उत्तीर्ण असलेल्या / उच्च माध्यमिक शालांत परीक्षा उत्तीर्ण असलेल्या मुलींनी पदविका अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतला असल्यास पदविका अभ्यासक्रमासाठी सदर योजना लागू आहे का ?**
⇨	**होय.** उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय दि. ७.१०.२०१७ मध्ये नमुद असलेल्या पदविका, पदवी, पदव्युत्तर पदवी या अभ्यासक्रमांना सदर योजना लागू आहे.
९	**प्रवेश घेताना मुलींना शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क महाविद्यालयास भरावे लागणार आहेत का ?**
⇨	**१. शिक्षण शुल्क** – सक्षम प्राधिकाऱ्यामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे व्यावसायिक अभ्यासक्रमास प्रवेश घेणाऱ्या तसेच, विहित मार्गाने बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमास प्रवेश घेणाऱ्या ज्या विद्यार्थीनींना १०० टक्के शिक्षण शुल्काची प्रतिपुर्ती अनुज्ञेय आहे, त्यांचेकडून प्रवेशाच्या वेळी कोणतेही शिक्षण शुल्क न आकारता त्यांना प्रवेश देण्यात येईल. याबाबत उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, दि. १९ जूलै, २०२४ रोजीच्या परिपत्रकान्वये निर्देश देण्यात आलेले आहेत. २. **परीक्षा शुल्क** – योजनेंतर्गत अर्ज भरलेल्या पात्र लाभार्थ्यांना अनुज्ञेय असलेली परीक्षा शुल्क लाभाची रक्कम ही थेट स्वरुपात लाभार्थ्यांच्या आधार संलग्नित बँक खात्यात संबंधित प्रशासकीय विभागाकडून वितरीत होणार असल्याने सदरचे शुल्क महाविद्यालयास भरणे आवश्यक आहे.

१०	**शैक्षणिक वर्ष जून पासून सुरु झाले असल्याने यापूर्वी प्रवेश घेतलेल्या मुलींनी महाविद्यालयाकडे भरलेले शिक्षण शुल्क मुलींना परत मिळणार का** ?
⇨	**होय.** सदर योजना शैक्षणिक वर्ष सन २०२४-२५ व त्यापूर्वी ज्या विद्यार्थीनीनी प्रवेश घेतलेला आहे व सध्या विविध शैक्षणिक सत्रात शिकत आहेत अशा विद्यार्थीनीसाठी लागू असल्याने सन २०२४-२५ साठी प्रवेश घेतलेल्या मुलींच्या महाविद्यालयाकडे भरलेल्या शिक्षण शुल्काची प्रतिपुर्ती करण्यात येईल. याकरीता शिक्षण शुल्क भरलेले असेल तर अर्ज करतेवेळी भरण्यात आलेले शिक्षण शुल्क नमूद करण्यात यावे.
११	**सदर योजना कायम विनाअनुदानित महाविद्यालयामधील व्यावसायिक व बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना लागू आहे का** ?
⇨	**होय.** उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय दि. ७.१०.२०१७ मध्ये नमुद असलेल्या पदविका, पदवी, पदव्युत्तर पदवी या अभ्यासक्रमांना सदर योजना लागू आहे.
१२	**या योजनेचा लाभ कुटूंबातील किती मुलींना लागू आहे** ?
⇨	या योजनेचा लाभ कुटूंबातील केवळ दोन अपत्यांपुरता मर्यादित आहे ?
१३	**दुरस्थ अथवा अर्धवेळ स्वरुपात चालविल्या जाणाऱ्या अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेश घेतलेल्या मुलींना या योजनेचा लाभ घेता येईल** ?
⇨	**नाही.** सदर योजना पूर्णवेळ अभ्यासक्रमासाठी मागील सत्रातील किमान ५० टक्के उपस्थितीची अट पूर्ण करणाऱ्या मुलींना लागू आहे.
१४	**या योजनेच्या लाभासाठी आधार क्रमांक आवश्यक आहे का** ?
⇨	**होय.** महाराष्ट्र आधार (वित्तीय व इतर सहाय्य, लाभ आणि सेवा यांचे लक्षियत वितरण) अधिनियम २०१६ अन्वये दिनांक १३.०४.२०१७ रोजी राजपत्रात प्रसिध्द केलेली अधिसूचना (असाधारण क्रमांक ८७) व दि. १५.०४.२०१७ मधील शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार ऑनलाईन अर्जासोबत पात्र इच्छुक अर्जदारांनी त्यांचा आधार क्रमांक देणे आवश्यक आहे. तसेच ज्या बँक खात्यात पात्र लाभार्थ्यांना रक्कम प्राप्त करुन घ्यावयाची आहे असे खाते ऑनलाईन अर्जासोबत दिलेल्या आधार क्रमांकाशी संलग्न असल्याची खात्री करणे आवश्यक आहे.
१५	**सदर योजना कोणत्या प्रवर्गासाठी लागू आहे** ?
⇨	सदर योजना आर्थिकदृष्ट्या मागास (EBC), आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटक (EWS), इतर मागास प्रवर्गातील (OBC), सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग (SEBC) या प्रवर्गातील पात्र मुलींना लागू आहे.
१६	**ऑनलाईन पद्धतीने अर्ज भरताना येणाऱ्या अडचणींबाबत कोणाशी संपर्क करावा** ?

⇨	१. संबंधित महाविद्यालयाचे प्राचार्य/ नोडल अधिकारी. २. संबंधित विभागीय सहसंचालक कार्यालयातील शिष्यवृत्तीचे काम पाहणारे नोडल अधिकारी / कर्मचारी. ३. MahaIT च्या महाडीबीटी पोर्टलवरील "Grievance Section" मध्ये अडचणींची नोंद करावी.
१७	**योजनेबाबतची सखोल माहिती / मार्गदर्शक तत्वे कोठे पाहावयास मिळतील ?**
⇨	१. महाडीबीटी पोर्टल (https://mahadbt.maharashtra.gov.in) २. उच्च शिक्षण संचालनालयाचे संकेतस्थळ https://dhepune.gov.in ३. तंत्र शिक्षण संचालनालयाचे संकेतस्थळ https://www.dtemaharashtra.gov.in ४. कला संचालनालयाचे https://doa.maharashtra.gov.in वरील अधिकृत संकेतस्थळावर या योजनेची संपूर्ण माहिती माहिती नमूद आहे.
१८	**विद्यार्थ्यांना ऑनलाईन पद्धतीने अर्ज करते वेळी पूर्वतयारी म्हणून कोणत्या बाबी आवश्यक आहेत ?**
⇨	१.आधार संलग्नित बँक खाते २.महाविद्यालयांची प्रवेश पावती (Scanned Copy) ३. अधिवास प्रमाणपत्र. ४. उत्पन्न दाखला.
१९	**अर्जाची पडताळणी कशा प्रकारे केली जाते ?**
⇨	अर्जदाराने महाडीबीटी पोर्टलद्वारे ऑनलाईन भरलेल्या अर्जाची छाननी खालील ३ स्तरावर करण्यात येते. १. महाविद्यालय स्तर २. विभाग स्तर ३. संचालनालय (राज्य स्तर)
२०	**अर्ज भरतेवेळी काही त्रुटी असल्यास किंवा चुकीचा भरला गेल्यास अर्ज जमा केल्यानंतर अर्जाची दुरुस्ती कशी करता येते का ?**
⇨	**होय.** ऑनलाईन अर्ज भरल्यानंतर त्यात दुरुस्ती करावयाची झाल्यास संबंधित महाविद्यालयाशी संपर्क करुन आवेदनपत्र कोणत्या स्तरावर आहे याबाबत पाहणी करुन दुरुस्तीस संधी देण्यात येते. तथापि राज्यस्तरावरुन अर्ज नामंजूर होण्यापूर्वीच विहित मुदतीत सदर बदल करण्याची सुविधा आहे.
२१	**विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती मंजूर झाली किंवा कसे याबाबतची माहिती कशी समजू शकेल ?**
⇨	आवेदनपत्र सादर करतेवेळी विद्यार्थ्यास शिष्यवृत्तीचा User Id व Password उपलब्ध होतो, याआधारे शिष्यवृत्ती अर्जावर होत असलेली कार्यवाही विद्यार्थ्यास ऑनलाईन दिसून येते.
२२	**मंजूर शिष्यवृत्ती किती टप्प्यात बँक खात्यात जमा केली जाते ?**
⇨	मंजूर शिष्यवृत्ती सत्र निहाय दोन टप्प्यात बँक खात्यात जमा केली जाते.
२३	**या योजने अंतर्गत लाभ प्राप्त करण्याकरिता केवळ CAP मार्फत व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेशीत विद्यार्थीनी पात्र आहेत काय ?**

⇨	**होय.** व्यावसायिक अभ्यासक्रमांकरिता दरवर्षी शासनाच्या सक्षम प्राधिकरणामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रिया (Centralized Admission Process - CAP) मार्फतच प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थीनींकरिता ही योजना लागू आहे.
२४	**इतर शिष्यवृत्ती योजनेचा लाभ घेतलेल्या विद्यार्थीनी या योजनेचा लाभ घेऊ शकतात का ?**
⇨	**नाही.** शासनाच्या विविध शिष्यवृत्ती योजनांपैकी केवळ **कोणत्याही एकाच योजनेंतर्गत लाभ** मिळण्यास संबंधित विद्यार्थीनी पात्र असेल.
२५	**सदरहू योजना कोणास लागू नाही.**
⇨	खाजगी अभिमत विद्यापीठे / स्वयंअर्थसहाय्यीत विद्यापीठे यामध्ये प्रवेशित विद्यार्थीनी तसेच व्यवस्थापन कोट्यातील व संस्थास्तरावरील प्रवेश घेणाऱ्या मुलींना सदरहू योजना लागू नाही.
२६	**काही विभागाकडून योजनेचा लाभ उशिरा मिळत असल्याने संस्थांना काही ठराविक रक्कम (Advoc Advance) म्हणून देता येणार का ?**
⇨	प्रत्येक वर्षी अर्ज भरण्यासाठी डीबीटी पोर्टल ऑक्टोंबर/ नोव्हेंबर मध्ये सुरु करण्यात येत होते, यावर्षी जूलै/ ऑगस्ट मध्ये सुरु होत असल्याने, विद्यार्थ्यांनी योजनेच्या लाभासाठीचा अर्ज लवकर भरुन संस्थेने त्यांचे स्तरावर प्रलंबित न ठेवता तात्काळ निकाली काढल्यास लाभ लवकर देता येईल.
२७	**मला Caste Validity किंवा इतर कागदपत्रे प्राप्त होण्यास काही दिवस लागणार आहेत तरी मला डीबीटी पोर्टलद्वारे योजनेचा लाभ मिळू शकेल का ?**
⇨	यावर्षी डीबीटी पोर्टल जूलै/ ऑगस्ट मध्ये सुरु होत असल्याने, विद्यार्थ्यांना योजनेच्या लाभासाठीचे अर्ज भरण्यासाठी ७/८ महिने उपलब्ध होतात. त्या कालावधीत विद्यार्थ्यांनी योजनेच्या लाभासाठी संपूर्ण अर्ज भरावा.
२८	**योजनेनुसार मला मागील वर्षात शैक्षणिक शुल्क व परीक्षा शुल्काचा ५० टक्के लाभ मिळालेला आहे. आता मला शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ पासून शिकत असलेल्या अभ्यासक्रमासाठी १०० टक्के शैक्षणिक शुल्क व परीक्षा शुल्काचा लाभ मिळणार का ?**
⇨	**होय.** शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ पासून शिकत असलेल्या अभ्यासक्रमांसाठी पात्र मुलींना १०० टक्के शैक्षणिक शुल्क व परीक्षा शुल्काचा लाभ मिळणार आहे.
२९	**योजनेनुसार मला मागील वर्षात शैक्षणिक शुल्क व परीक्षा शुल्काचा ५० टक्के लाभ मिळालेला आहे. मागील वर्षाचे उर्वरित शैक्षणिक शुल्क व परीक्षा शुल्क मला संस्थेमध्ये भरावे लागणार का ?**
⇨	**होय.** मागील वर्षापर्यंत आर्थिकदृष्ट्या मागास (EBC), आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटक (EWS), इतर मागास प्रवर्गातील (OBC), सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग (SEBC) या प्रवर्गातील व्यावसायिक

	अभ्यासक्रमांना प्रवेशित मुलींना शैक्षणिक शुल्क व परीक्षा शुल्काचा ५० टक्के लाभ लागू होता. शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ पासून सदर प्रवर्गाच्या मुलींना शैक्षणिक शुल्क व परीक्षा शुल्काचा १०० टक्के लाभ देण्यात येणार असल्याने, शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ पासून संस्थेमध्ये भरावे लागणार नाही.
३०	**मी योजनेच्या लाभासाठी अर्ज केला आहे, पण योजनेचा लाभ मला उशिराने मिळतो तरी तो लवकर मिळू शकतो का ?**
⇨	यावर्षी डीबीटी पोर्टल जूलै/ ऑगस्ट मध्ये सुरु होत असल्याने, विद्यार्थ्यांना योजनेच्या लाभासाठीचे अर्ज भरण्यासाठी ७/८ महिने उपलब्ध होतात. या कालावधीत विद्यार्थ्यांने योजनेच्या लाभासाठीचा अर्ज शेवटच्या तारखेची वाट न बघता लवकरात लवकर अर्ज भरल्यास आणि विद्यार्थी शिकत असलेल्या संस्थेने लवकरात लवकर अर्ज मंजूर केल्यास लाभ लवकर मिळतो.
३१	**मी शिक्षण घेत असलेल्या अभ्यासक्रमांमध्ये दोन वेळा पूर्णपणे अनुत्तीर्ण झाले आहे, तरी मला या योजनेचा लाभ घेता येतो का ?**
⇨	**नाही.** संपूर्ण अभ्यासक्रमामध्ये दोन किंवा त्यापेक्षा जास्त वेळा अनुत्तीर्ण झाल्यास (खंड पडल्यास) पुढील वर्षापासून सदर योजनेचा लाभ घेता येत नाही.
३२	**मी शिक्षण मध्येच सोडले आहे. तरी सदर योजनेमुळे शिक्षण शुल्क माफ असल्याने मी पुन्हा शिक्षणासाठी सदर योजनेचा लाभ घेऊ शकेन का ?**
⇨	**होय.** जर विहीत मार्गाने अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतल्यास व योजनेच्या अटी व शर्तींची पूर्तता करत असल्यास योजनेचा लाभ घेऊ शकता.
३३	**इतर मागास प्रवर्गातील (OBC) विद्यार्थ्यांची शिष्यवृत्ती कोणता विभाग देणार ?**
⇨	इतर मागास बहुजन कल्याण विभागाद्वारे योजनाची अंमलबजावणी करण्यात येणार आहे.
३४	**काही संस्थाकडून योजनेच्या लाभासाठी पात्र असलेल्या मुलींकडून देखील शैक्षणिक शुल्क भरण्याबाबत कळविण्यात येत आहे ?**
⇨	पात्र मुलींना शासनाच्या लागू असलेल्या योजनांचा शैक्षणिक शुल्काचा लाभ शासनाकडून देण्यात येणार असल्याने संस्थांनी मुलींकडून शैक्षणिक शुल्काची रक्कम न घेण्याबाबतचे परिपत्रक दि. १९ जूलै, २०२४ रोजी निर्गमित करण्यात आलेले आहे.
३५	**शासनाच्या या निर्णयामुळे विद्यार्थी शासकीय संस्थांकडे पाठ फिरवतील की काय ? हा निर्णय फक्त खाजगी महाविद्यालयांच्या हिताचा आहे काय ?**
⇨	शासकीय व शासन अनुदानित स्वायत्त अभियांत्रिकी महाविद्यालयांमार्फत अत्यंत गुणात्मक व उच्च दर्जाचे शिक्षण दिले जाते (उदा. COEP, VJTI, WCoE, SGGS, इत्यादी). यामुळे शासनाच्या या निर्णयामुळे विद्यार्थी शासकीय संस्थांकडे पाठ फिरवतील असे वाटत नाही. शासनाचा हा निर्णय आर्थिकदृष्ट्या मागास (EBC), आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटक (EWS), इतर मागास प्रवर्गातील (OBC), सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग (SEBC) या प्रवर्गातील विद्यार्थिनींकरिता हिताचा आहे.